

Jozef Kaščák

Farby života

Jozef Kaščák
Farby života

Dielo vzniklo s finančnou podporou
Literárneho fondu

Vydalo vydavateľstvo HladoHlas Group, spol. s r. o.,
Rumunskej armády 1/6, 036 01 Martin, Slovensko,
ako svoju 65. publikáciu v roku 2014
www.hladohlas.sk, info@hladohlas.sk

Grafická úprava: Art AIR Center, s.r.o., Dolný Kubín

Prvé vydanie

Vytlačili Těšínské papírny, spol. s r. o.

Objednávky:

HIRAX Shop, Rumunskej armády 1/6, Martin 036 01, Slovensko
www.hiraxshop.sk, objednavky@hiraxshop.sk

Kontakt na autora:

joz123@atlas.sk

ISBN 978-80-89711-21-5

Jozef Kaščák
Farby života

Hlava XXII

Bolo že to radosti, keď sa kamarátovi Michalovi narodila pred tromi týždňami dcéra! Najprv oslavy, oslavy, oslavy, a keď konečne vytriezvel, začali behačky na matriku, farský úrad, zdravotnú poisťovňu, úrad práce. K tomu pribudli agenti s ponukami jednorazových plienok, vlhčených utierok, lacných dupačiek, mastičiek, cumlíkov, kojeneckej výživy a životného poistenia. Až sa ne jeden čudoval, odkiaľ všetci o malej Simonke vedia.

Ozajstné vyvrcholenie však na Michala ešte iba čakalo. Akurát som obdivoval malého špunta v kočíku, keď pred domom zastalo poštárske auto. Vyhrabal sa z neho chlapík v žltom tričku, podišiel k dverám a zazvonil. Nič.

„Hľadáte niekoho?“ chcel vedieť Michal.

„Simonu B.,“ odvetil poštár, „mám pre ňu doporučený list.“

Chvíľu nám trvalo, kým sme sa vyrehotali, potom tatko súhlasil, že to za ňu prevezme.

„Vy ma nechápete,“ urazene povedal poštár, „to je doporučený list do vlastných rúk.“

„Ak jej ho chcete dať do rúk, nech sa páči, Simonka leží tuto v kočíku,“ vyhlásil Michal a bavili sme sa čoraz viac.

Poštár však viditeľne znervóznel. Žmolil v rukách list a raz nevedel, čo s ním. Napokon vyjachtal, že potrebuje Simonkin podpis na doručenkú. Jej otcovi mykalo kútikmi úst, keď ozrejmil, že malá ešte písať nevie, ale zato dokáže cikať, kakať a celkom slušne grckať. Zároveň poštárovi navrhol, že keď chvíľu počká, Simonka niečo z toho určite predvedie.

Chlapík v žltom tričku definitívne stratil nervy, nasadol do auta a ufujazdil preč. Michal prevzal zásielku o tri dni osobne na pošte. Jeho dcéra sa konečne stala majiteľom európskeho preukazu zdravotného poistenia.

A my s Michalom sme pripili na zdravie poštára, ktorý za nič nemohol, a úradníkov, ktorí sa nám postarali a určite ešte postarajú o kopec zábavy a pohybu.

Bájky

Môj syn objavil v knižnici bájky. Neveľký zväzok obsahujúci to najlepšie od Ezopa cez La Fontainea, Krylova až po Záborského. Spolu sme si ich pred spaním čítali a rehotali sa na havranovi a líške, levovi a myške, zajacovi a korytnačke alebo všetečnej muche.

Po dvoch týždňoch príbehy skončili a potomkovi bolo za všetkými tými prefíkanými, nahlúplymi, šikovnými aj ťarbavými tvormi zo zvieracej ríše smutno. Aspoň tak som si vyložil jeho zadumaný pohľad. Lenže realita bola iná, chcel vedieť, prečo ľudia vymysleli bájky. To som ako-tak objasniť dokázal.

Chlapec to chvíľu zvažoval, keď mu prišiel na um ďalší problém – prečo majú zvieratá v bajkách vlastnosti, ktorými v skutočnosti nedisponujú? Z mojej strany nasledoval výklad toho, že spisovatelia vymysleli bájky preto, aby mali niektorí ľudia pocit, že ich sa to netýka.

Len čo mi táto vtákovina vyšla z úst, došlo mi, ako som si to zavaril! Na moju odpoveď totiž mohla nasledovať iba jedna jediná logická otázka a môj synátor ju neomylné položil: Ak v bajkách konajú zvieratá ako ľudia, prečo je to v naozajstnom živote naopak?

To keby som vedel!

Odpoveď na túto otázku hľadá naša civilizácia od čias Ezopa. A to už je dobrých tritisíc rokov.

Prvé hodinky

Minule som si uvedomil, ako rýchlo beží čas. Všetko začalo tým, že mi sused Imro doniesol ukázať hodinky, ktoré kúpil svojmu najmladšiemu synovi, aby mal pamiatku na vstup do školy. Imra som pochopiteľne pochválil, veď za našich mladých liet boli hodinky vstupenkou do vyššieho levelu. Všetkým naokolo dali jasný signál, že chalan vykročil na cestu budúceho muža, potrebuje si zorganizovať čas a hlavne fungovať podľa neho v živote.

Imro nostalgicky zaspomínal na prvé hodinky, ktoré zdedil po dedovi. Boli to klasické cibule na retiazke. Prvých päť minút sa mu všetci chalani v triede smiali, potom mu až do konca zédeesky závideli. Keby mu ich pri akejsi oslave nezožral pes a nepremenil ich na kopy páchnuceho... oného, isto by ešte fungovali.

Imro odo mňa odchádzal v dobrej nálade, posilnený vierou vo vlastné výchovné metódy a ich správne načasovanie. Lenže na druhý deň bol nazad. Aj s hodinkami. Jeho syn najprv nechápal, načo je ten malý nezmysel. Keď mu to hrdý otec ozrejmil, odpínal ho odporúčaním, aby mu radšej kúpil (jeden konkrétny akciový) mobil za jedno euro. V ňom sú aj hodinky, stopky, niekoľko budíkov a okrem toho rádio, mp3 prehrávač, fotoaparát, diktafón, internetový prehliadač, kalkulačka, program na písanie, GPS navigácia, asi desať hier a ďalšie vychytávky.

Spolu s Imrom sme si iba bezmocne povzdychli. Nám trvalo celú základnú, strednú a vysokú školu, kým sme väčšinu toho dali dokopy. Teraz na to stačí jediný prístroj, ktorý notabene slúži najmä na telefonovanie.

Čas dnes beží akosi rýchlejšie, než v časoch našej mladosti. A nielen kvôli iným hodinkám. Aspoň my s Imrom začíname zúfalo zaostávať.

Slovenčina naša

„Tatinko, a počul si, že slovenčina je najťažší jazyk na svete?“ zaskočil ma pri raňajkách syn a mne z toho zaskočil rožok. Len čo som dokašlal, podstrčil mi papier, kde to stálo čierne na bielom. Ako inak – stiahnuté z internetu.

Malo ísť o výsledok bádania lingvistov z celého sveta, ktorí vydali zoznam desiatich najľahších a desiatich najťažších jazykov. No a v druhej kategórii spomedzi viac ako tisíc rečí suverénne vyhrala naša materčina. A to o chlp, či skôr o morfológický švík pred maďarčinou. O našom víťazstve rozhodol komplikovaný pravopis a o nič menej zložitejšia gramatika, ktorá má dovedna štyristošesťdesiatpäť výnimiek. Cudzincovi by vraj trvalo dvanásť rokov, kým by slovenčinu našu úplne zvládol! Pekné číslo. Presne takým musel byť aj stvoriteľ onej vtákoviny.

Z môjho úsmevu syn pochopil, že to s vážnosťou textu nebude až také horúce. Trápilo ho však iné – výpočet všetkých tých gramatických kategórií slovíes, podstatných a prídavných mien, o ktorých vo štvrtom ročníku zédeesky ešte nechyroval. Názvy ako slovesný rod, vid, intencia a podobné mu naháňali hrôzu.

„No vieš,“ začal som opatrne „ono je to s tou zložitnosťou trochu inak. Ty máš desať rokov, plynulo čítaš, máš peknú slovnú zásobu, nerobíš veľa pravopisných chýb a poznáš tri slovníky, do ktorých nazrieš, keď nemáš istotu. Vážne si na najlepšej ceste zvládnuť tento jazyk, aj keď najťažší na svete určite nie je.“ Syn to chvíľu zvažoval a po očku sledoval papier v rukách, ktorý mu tvrdil niečo iné ako ja. Nakoniec sa rozžiaril a ukázal na jedno miesto v texte: „Pozri, tatinko, *mi jazykovedci* sa predsa píše s ypsilonom a nie s mäkkým i.“

Keď som uznanlivo prikývol, syn už oveľa sebedomejšie vyhlásil: „Asi máš pravdu, my inteligentní so slovenčinou problém nemáme.“

Ani Ludevít Štúr by to lepšie nepovedal.

Odkolískovávanie

Deti z našej ulice objavili malý zázrak – knihu, v ktorej sú hry na voľný čas. Odvtedy to na ihrisku medzi našimi domami vyzerá ako v starých filmoch Karola Plicku: detváky hrajú skrývačku, slepú babu, váľajú sudy alebo roztáčajú kolo kolo mlynské.

Lenže potom dostala suseda z horného konca na starosť vnuka a dobrým časom odzvonilo. Namiesto „dyjadyjadom“ bolo počuť „Choďte sa hrať domov!“ alebo „Buďte ticho, paskudy uvrešťané, malý Riško nemôže spať!“

Keď ktorési dieťa vyobšívava starena metlou, zakročili sme ako rodičia. A z našej ulice zmizla pohoda. Detské hry narazili na tvrdohlavosť Riškovej babky, ktorá bola schopná bojovať proti celému svetu za jeho šťastné sničky.

Okolnosti si žiadali mimoriadny čin, lebo sme nechceli, aby naši potomkovia márnili čas pri počítačoch. A tak sme im poradili hru na sčítacích komisárov. Stokrát za deň zvonili pri dverách babizne a s milým úsmevom dopĺňali ďalšie a ďalšie údaje do fiktívnych zoznamov. Na druhý deň prišli stokrát ponúknuť pomoc pri upratovaní, práci v záhrade alebo pri nakupovaní. Darmo Riškova babka prízvukovala, že nič nepotrebuje, deti boli neodbytné a snahu o dobrý skutok im uprieť nemohla.

Starenka nakoniec pochopila a zvolila jediné možné riešenie: sadla si s Riškom pred dom a pozorovali detské hry. Malý špunt vypliešťa oči dovtedy, kým ich od únavy nezavrie a spí aj dve hodiny. Navzdory kriku, buchotu a rumázganiu – čo sú sprievodné zvuky každej hry. Z času na čas vezmú staršie deti Riška do kočíka a bežia s ním po chodníku. A drobec vreští od radosti na celú ulicu.

Riškova babka nám dokonca poďakovala, ako sme to krásne vyriešili. Z nášho pohľadu to nebolo nič nezvyčajné. Ako malé deti sme ju rovnakým spôsobom vycvičili, keď sa starala o Riškovo otca.

Niť

„Neboj sa, Ty to dokážeš!“

Táto čarovná veta zásadným spôsobom ovplyvnila môj život. V rôznych obmenách ju počúvam odmalička a nepopieram, že mi dobre padne, keď zaznie na moju adresu ešte aj teraz.

Sprevádzala moju premiérovú jazdu na kolobežke, začiatočnícke klikyháky, z ktorých bolo neskôr písmo, nesmělý úder do lopty a následné roky so športom, prijímačky na vysokú školu aj prvý pokus s mikrofónom v ruke.

„Neboj sa, Ty to dokážeš!“

K tej vete vždy patril niekto, kto dôveroval, chápal, videl o čosi ďalej, upokojil, povzbudil, a potom sa tešil z výsledku.

Český herec Jan Werich vravieval, že keď už tu raz človek je, tak má robiť všetko pre to, aby bol. S odstupom mnohých rokov chápem, že tým myslel, aby sme tu boli pre iných. Aby sme boli tými, ktorí dôverujú, chápú, vidia o čosi ďalej, upokoja, povzbudia, a potom sa tešia z výsledku. Aby sme boli poruke tým, ktorí potrebujú v tiesnivom malom okamihu vesmírnu istotu.

Je to vlastne taká niť života – posúvame si tú čarovnú vetu, ten dôležitý odkaz z roka na rok, z generácie na generáciu, po dekadách a storočiach a je to posolstvo našim nasledovníkom.

„Neboj sa, Ty to dokážeš!“

Nádherná veta.

Senzačný pocit.

Bolo a stále je krásne byť pri tom.

Hnojivo

Dlhá zima izbovým rastlinám nesvedčí. Vedia to aj synovia mäsiara Imra z našej ulice, ktorí doma pestujú kvety. Tie po zime stratili farbu, zvädli a celkovo sa akoby scvrkli na polovičnú veľkosť. Na ich záchranu vyskúšali všetko: rastlinky vytrvalo polievali, hnojili, narovnávali, vymenili pôdny substrát, masírovali im listy, no nič nepomáhalo.

Potom našli na internete stránku nejakého japonského vedomca, ktorý hrdo prezentoval hnojivo, od ktorého vyrastie úplne všetko. A tak sa šuhajci pustili do zháňania surovín. Kostnú múčku nikde nemali, ale obaja si dobre pamätali, kde pred rokom v záhrade zakopali mŕtvu mačku (pri mletí jej kostí sa im podarilo zničiť mlynček na mäso). Morské riasy tiež u nás nenájdete na každom rohu, svojej spolužiačke preto odstrihli vrkoč. Poslednou ingredienciou bol žihľavový nálev a ten bez problémov vyrobili. Keď to všetko pekne zmiešali a nechali odstáť, hnojivo bolo na svete. Chlapci ho podľa receptu aplikovali v izbe, ktorá mala najviac svetla, teda v obývačke.

Už po prvom dni zbadali prvý pokrok – rastlinky sa narovnali. S každým ďalším poliatím rástli do výšky, do šírky, ba aj do hustoty. Po týždni ich obývačka pripomínala prebúdžajúci sa prales.

Lenže keď sa v stredu večer vrátili domov, čakal ich poriadny šok. Namiesto džungle sa v črepníkoch krčili ošklbané výhonky. „Chlapci, musel som Vám to tu trošku pristihnúť, inak by som v telke nevidel futbal,“ prezradil im fanúšik tatko.

Chalani nepovedali nič. Potichu sa vytratili a hnojivo tajne pridali do tatkovho šampónu. A pre istotu aj do jeho balzamu po holení a do ústnej vody. Teraz netrpezlivo čakajú, koho im bude tatko po aplikovaní pripomínať.

O dobrej výchove detí

Slnčná nedeľa vylákala vonku húfy rodičov s deťmi. Keď sme zakotvili na našom obľúbenom ihrisku, syn zamieril do prostredia húf malých nezbedníkov. Ja som si sadol do trávy a vytiahol knihu. Dovtedy dobrý výhľad mi po chvíli zaclonil tieň a nabral kontúry nejakej maminy s dvoma deťmi.

„Mladý pán, keď vás tak pozorujem, nemyslíte, že zanedbávate svoje dieťa?“ oslovila ma neznáma pani, zatiaľčo jej mladší potomok zisťoval blízkosť mojej tenisky a starší bagroval šušne z nosa.

Obdaroval som ženičku úsmevom a odpovedal, že nie.

Dušičku to zaskočilo a vyhlásila, že nezaujmem rodiča môže natrvalo poznačiť psychický vývin dieťaťa, vďaka čomu sa z neho ľahko stane asociálny živel! Na dôkaz týchto slov jej mladší potomok začal intenzívne okopávať moju tenisku. Starší medzitým pretlačil do nosných dierok obidva ukazováky.

Na svoju obranu som uviedol, že drobec potrebuje aj iné sociálne väzby a tiež spoločnosť rovesníkov. Tetka okamžite vytasila citáty renomovaných pedagógov, ktoré zo mňa urobili Herodesa.

Bol najvyšší čas opustiť defenzívne pozície. „Viete, milá pani, nech sa na výchovu pozeráte akokoľvek, dôležité sú tri veci: ľúbiť, dodržať, čo sľúbite, a nenaučiť deti naše vlastné zlozvyky. Všetko ostatné sa naučia v škôlke.“

Keď som túto príhodu rozprával večer kamarátom v našej obľúbenej reštaurácii, všetci štamgasti mi jednoznačne dali za pravdu. Opodstatnenosť mojich slov potvrdili ich potomkovia, ktorí si svojich tatkov po záverečnej vyzdvihli a pomohli im domov. Kruh dobrej výchovy sa šťastne uzavrel.

Súhra

Z prieskumu Európskej únie vyplýva, že mladí ľudia do dvadsať rokov nerozumejú generácii svojich starých rodičov. Nechápu ich potreby, zmýšľanie, zvyky, nerozumejú ich jazyku ani názorom na svet.

Niečo na tom bude, ale napr. na našej ulici chodieval susedovie chalan Marek pravidelne na prechádzky so svojim dedkom. Lenže starkého už nohy veľmi neposlúchajú a jeho dojazd končí zvyčajne v neďalekom pohostinstve. Tam zasadne k pivku a partii mariáša a mastí karty až do desiatej večer. Vtedy poňho príde Marek, mierne roztržitý z toho, ako opäť hľadel svojej Elenke vrúcne do očí.

Aby mohol dedko hrať čo najdlhšie, musí mu vnuk založiť konto. Marek dostáva vreckové od mamy za dobrý prospech v škole. Ďalším sponzorom je babka, lebo dáva na pozor na dedka. Prispieva aj otec – to aby sa s nahluchlým seniorom veľmi neponáhľal domov. No a od sestier vyberá tribút za to, že majú od oboch pokoj.

Našťastie dedo je mariášový šampión, takže vnukovi vždy vráti sponzoring aj s úrokmi a nežné objatia s Elenkou sú aj tak na nezaplatenie. Cestou domov sa s dedom rozprávajú o tom, aké to bolo chodiť na zálety pred polstoročím, keď na nápadníka jeho vyvolenej dozerala celá početná rodina, a aké je to teraz, keď rodičia netušia, kde sa ich potomok túla. Obaja sa smejú z toho, ako opäť všetkých dobehli, a tešia sa na ďalší deň, keď vyrazia spoločne von, aby si mohli dať individuálny rozchod.

Z toho vyplýva, že recept na generačnú harmóniu je veľmi jednoduchý: stačí troška tolerancie a spoločné tajomstvo.

Dedič

Keď sa môjmu kolegovi Mariánovi narodil syn, bol šťastím bez seba. Trojročné čakanie na potomka sme s Mariánom oslavovali dlho a dôkladne, takže tatko ledva stihol krst a v kostole od blaženého pocitu v lavici zadríchmal.

Dnes má malý Miško trinásť mesiacov a jeho tato zaspáva do práce pravidelne. Repertoár Mariánových argumentov je nekonečný: malý buď zle papká, alebo sa prežerie, má hnačku na striedačku so zápchou, nespí, nevie sa zobudiť, grcká, soplí, plače, mrnčí, zúri – a jeho otec sa podľa vlastných slov zráža v byte s vlastným tieňom.

A to nie je všetko. Miškovi lezú zúbky a zrejme všetky naraz, lebo jeho tatko je dohryzený, akoby žil v jednej búde s bulteriérom. Miško už vie chytiť do ručičky krém a zahnať sa po ňanškovi tak energicky, že ten má cez ľavé líce obrovskú jazvu, vďaka čomu si od nás vyslúžil prezývku Žofré de /o/Pejrak. Miško dokáže znenazdajky uštipnúť s takou silou, že fotríkov krk vyzerá ako od cucflekov. Nehovoriac o tom, že krátkozraký apko je každú chvíľu škodoradostne upozorňovaný na to, že má na košeli, svetri alebo vo vlasoch kašu, banán, zvyšky chleba alebo zaschnutý soplík.

Malý Miško vniesol do tatkovho života dynamiku, prekvapenie, rozruch a ďalšie faktory, ktoré z Mariána urobili vystresovaného neurotika. Stal sa tak modelovým príkladom známej pravdy, že slabé nervy sú dedičné. Aj on ich má od svojho syna.